

Strategi for Menighetsplanting i DELK

1. Inspirasjon og kraft fra røttene

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK) vokste frem i de siste tiårene av 1800-tallet. Det var da en bevegelse av troende lekfolk som hørte hjemme i den haugianske tradisjonen. Disse ønsket gjennom skole- og menighetsvirksomhet å bevare sann kristendom i lære og liv og føre den videre til kommende slekter. Dypest sett handlet det om at mennesker måtte bli frelst.

I Vestfold og Telemark ble det rask fremvekst av virksomhet i bygd og by, og etter hvert spredte virksomheten seg også til noen få andre steder i landet. Men ikke så langt ut på 1900-tallet stagnerte denne utviklingen. Det er først i de senere år at DELK igjen har etablert menigheter i nye områder.

Strategi for Menighetsplanting i DELK er et nytt visjonsdokument. Formålet med dokumentet er på den ene siden å tjene som informasjon til menighetenes medlemmer om hvordan vi ønsker at menighetsplanting i DELK skal se ut. Utover det gir dokumentet noen strukturelle hovedlinjer som skal settes ut i livet ved hjelp av en *Handlingsplan* for rekruttering og utrustning av menighetsplantere i DELK.

Selv om dokumentet er nytt, hører fenomenene menighetsplanting og utbredelse av Guds rike med til de oppgavene som var blant de viktigste i oldkirken, liksom i oppstarten av DELK som kirkesamfunn. Menighetsplanting tilhører med andre ord DELK sine røtter, og vi håper at denne historie skal være til inspirasjon for ny innsats for menighetsplanting i våre sammenhenger. Men en ny strategi for menighetsplanting i DELK har fremfor alt sine røtter i kallet fra Kristus, *"Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folk til disipler"* (Matt 28,20). Når våre røtter er godt plantet i dette kall, da kommer kraften til ny og velsignet tjeneste også med menighetsplanting.

På grunn av den åndelige situasjon i vårt land trenger vi nye felleskap for at mennesker skal bli kjent med Jesus og vokse sammen med Ham frem til Han kommer tilbake. DELK ønsker å ta sin del av ansvaret for å legge til rette for at nye menigheter på bibelsk grunn kan vokse frem.

2. Visjon

Hver ny generasjon må møte frelsen i Kristus! Vi vil bidra gjennom å plante nye menigheter som blir åndelige hjem og kraftsentra for Guds folk som igjen planter nye menigheter.

3. Motto

I Jesus, for hverandre, ut i verden – gjennom nyplantede menigheter i Norge.

4. Menighetsplanting

"Jeg plantet, Apollos vannet, men Gud ga vekst" (1 Kor 3,6). Slik beskriver apostelen Paulus det arbeid som Herren gjorde i byen Korint, og slik beskriver han samtidig seg selv og Apollos som medarbeidere, sendt til arbeidet på Guds oppdrag.

Paulus og Apollos hadde ulike oppgaver – å plante og å vanne. På denne måten er også vi som menigheter og medlemmer i DELK kalt til å være Guds medarbeidere ved å plante nye menighetsfelleskap, og til å vanne både nye og etablerte menigheter slik at medlemmene vokser opp til modenhet i Kristus. Et mål for både eksisterende og fremtidige menigheter er at de er reproduserende – det vil si at hver menighet har mål om å plante nye menigheter for at nye mennesker skal komme til tro på Jesus.

Vi tror at et fornyet fokus på planting kan styrke det åndelige livet også i de etablerte menighetene. Vi er takknemlige for de felleskap vi har, og samtidig ønsker vi ikke å stoppe der når Herren kaller oss videre, for: *"Kanskje den virkelige årsaken til at vi går glipp av en bevegelse for menighetsplanting, er at vi ganske enkelt liker det vi har og synes det er bra nok for oss"*. For at dette sitatet ikke skal være sant om oss, bør vi være forberedt, for: *"Vi må oppdage dem som Gud kaller nå, og vi må oppdage de som Gud kan komme til å kalle senere."*¹

Menighetsplanting kan ha forskjellige uttrykk og ulike former. I det følgende presenteres tre modeller for menighetsplanting som alle er aktuelle for DELK, og noen ord om menighetsplanting og identitet.

4.1 Planting ved sendelse

Denne modellen ønsker vi skal være i hovedfokus for menighetsplanting i DELK. Det betyr at en menighet tar ansvar for og sender én eller flere menighetsplantere til områder der vi ikke har arbeid, men hvor det er behov for et tydeligere kristent nærvær.

En slik nyplanting kan bli mulig når en eksisterende menighet har medlemmer som ivrer for å realisere et kall om misjon og evangelisering i Norges land gjennom utsendelse, forbønn og gaver. Dette engasjement kommer til uttrykk i at menigheten, etter vedtak i menighetsmøtet, kaller, utrunder og sender én, eller helst flere, utsendinger fra menigheten som bærer et kall til å nå mennesker med evangeliet.

Utsendingene kan for eksempel være studenter som sammen reiser til et studiested. Det kan være én, to eller flere unge familier som er villige til å etablere seg et sted der det finnes lite kristent nærvær. Og det kan være ektepar der barna er blitt voksne og flyttet ut, eller pensjonister som har avsluttet sitt yrkesaktive liv.

DELK har i senere år ikke noe eksempel på menighetsplanting ved sendelse. Derfor skal vår handlingsplan for rekruttering og utrusting av menighetsplantere utvikles med spesielt fokus på en tjeneste etter denne modellen.

4.2 Planting ved mottagelse

Denne modellen har vi allerede sett i bruk i DELK de siste årene, ved at kristne enkeltpersoner eller grupper på steder uten DELK-menighet tar kontakt med DELK med et ønske om å starte menighet. Det kan være DELK-medlemmer som har flyttet til nye steder, eller troende med bakgrunn i andre kristne sammenhenger. For mange som på denne måten søker seg til DELK, er det en åndelig nød som driver dem med et ønske om å finne et nytt åndelig hjem.

Når disse gruppene søker seg til DELK for å se på mulighetene for en ny menighetsplante, kan DELK vurdere et arbeid i området der de bor med tanke på å etablere en ny menighet under modellen – *Planting ved mottagelse*. Det betyr mottagelse

av et eksternt kall fra medlemmer eller ikke-medlemmer. Dette er særlig aktuelt i områder med lite kristent nærvær. Da kan DELK med sin kirkestruktur være til hjelp for å bygge menigheter slik at trossøsken skal kunne berge det åndelige liv når de ofte av samvittighetsgrunner ikke lenger kan bli i sine tidligere sammenheng.

Når DELK vurderer slike kall, vil en arbeide sammen med de lokale troende. Målet er at en eventuell ny plante skal utformes til å bli et dekkende menighetsfelleskap og et nytt åndelig hjem som inviterer mennesker som ikke kjenner Jesus til et liv med Ham. *(Denne modellen har i stor grad blitt implementert ved plantingene i Egersund, Bergen, Østfold og Kristiansand. Akkurat nå pågår et interimarbeid i Stavanger, på Møre og i Nordreisa. Disse kan utvikles til plantinger etter denne modellen).*

4.3 Omplantning

Gjennom de siste tiårene har noen lokale menigheter i DELK blitt omplantet. Det kan skje ved at en eksisterende lokal menighet blir revitalisert gjennom strategisk tilflytting av familier *(se Moe menighet i Sandefjord)*.² Andre DELK-menigheter har blitt borte, i det minste i navnet. Men flere av disse har gjenoppstått og blitt styrket gjennom sammenslåing med andre menigheter. Gjennom å samle sammen både glør og styrke, har resultatet blitt nye, voksende menigheter *(se Bjerkely menighet og Telemark menighet)*.

På disse stedene har en sett at et arbeid som har båret mye velsignelse gjennom mange år, likevel har trengt en omplantning for å vokse videre og favne nye generasjoner. På bakgrunn av at mennesker har mye større mulighet for å forflytte seg raskt med bil i dag enn for 100 år siden og dermed kan ha større avstand til menighetens samlingssted, gir det mulighet for omplantning ved sammenslåing noen steder. Samtidig vil vi oppmuntre til lokale samlinger/gudstjenester som gir mulighet til å invitere naboer og venner til et kristent felleskap i nærmiljøet.

Ved menighetsplantning gjennom omplantning er det ønskelig at de omplantede menigheter opprettholder fokus på de områder der en ikke lenger har et samlingssted. Det kan for eksempel innebære at en med ny styrke kan nå ut til mennesker i de områdene der en tidligere var representert med en menighet *(eks.: Lokal strategi i DELK Telemark menighet bør inkludere en visjon om hvordan menigheten videre kan nå ut til områder i Telemark som har lite kristent nærvær, inkludert tidligere områder som for eksempel Lunde, Fen og Sauherad)*.

4.4 Menighetsplantning og identitet

DELK er et gammelt kirkesamfunn med en rik tradisjon og identitet. En nyplantet DELK-menighet skal være nettopp en DELK-menighet. Derfor vil det bli lagt vekt på at menighetsplanten med sin identitet finner seg til rette innom rammene for DELKs retningslinjer, og sammen med felleskapet i kirkesamfunnet opptrer lojalt overfor de gjeldene ordninger. Samtidig vektlegger DELK mangfold og lokalt selvstyre som et gode, og derfor vil det være lokale forskjeller i kirkelig profil og kultur mellom menighetene uten at det skal forstyrre vårt felleskap.

Menighetsplantning i DELK vil utføres med et ønske om enhet i Herren (Joh 17,21). Vi legger til grunn hvordan dette tolkes i Augustana kap 7 om kirken: *"Og til sann enhet i kirken er det nok å være enig om evangeliets lære og om forvaltningen av sakramentene. Men det er ikke nødvendig at det alle steder er ensartede menneskelige overleveringer eller skikker eller seremonier som er fastsatt av mennesker"*.³

Skoledrift har gjennom hele DELKs historie vært en avgjørende del av kirkesamfunnets kall. Men å starte skole i dag krever mye ressurser, og det vil derfor i

mange tilfeller kunne gå lang tid før en menighet vil vurdere å opprette skole drift. Det kan også være lokale forhold som gjør at dette ikke er tjenlig; en skoleetablering kan noen steder splitte et lite lokalsamfunn, eller eiendomsprisene i en by kan være så høye at skoleetablering ikke er god forvaltning på det aktuelle tidspunktet. Men en planting som inkluderer en skoleetablering kan likevel bli aktuelt når de utsendte menighetsplanterne, eller lokale medlemmer, er unge familier med pedagogisk utdannelse, kompetanse og erfaring.

Det er også viktig for DELK at man ser seg selv som et kirkesamfunn blant flere. I områder der det er lite kristent nærvær fra før, kan det være ønskelig at det etableres en DELK-menighet, dersom man tror at dette vil styrke kristen- og menighetslivet på det aktuelle stedet. Vi ønsker at en DELK-menighet så langt det er mulig skal bidra til kristen enhet med trossøsken lokalt, ikke til splittelse. Dette har konsekvenser for hvordan den nye DELK-menighetsplanten forholder seg til andre menigheter og organisasjoner, spesielt ved oppstart, men også videre. Det forventes at nyetablerte menigheter følger den samme økumeniske profil som kirkesamfunnet DELK har som helhet, både i åpning og begrensning.

5. Ansvar og struktur

Ansvar og struktur for menighetsplantingen vil variere noe alt etter hva slags modell som er brukt ved planting.

5.1 Modermenighet og faddermenighet

Ansvar for oppfølging av nye planter etter modellen under punkt 4.1 *Planting ved sendelse* bør i størst mulig grad ligge hos den lokalmenighet som har tatt initiativ til en planting og dermed er mor til nyplantingen. Som modermenighet har man den primære omsorgen for, tilsynet med, og det økonomiske ansvaret for de utsendte menighetsplanterne og for den fremvoksende planten. På den måten ivaretar sendemenigheten en oppriktig interesse for plantens fremgang og vekst. Vi ønsker ikke foreldreløse menigheter der enten menighetsplanteren eller nye medlemmer opplever at de er overlatt til seg selv.

Når planting i vår sammenheng skjer etter modellen under punkt 4.2 *Planting ved mottagelse*, vil den første kontakten og den primære oppfølgingen skje gjennom tilsynsmannen, eller ved representant fra menighetsplantingsutvalget. Det økonomiske ansvaret ligger primært hos gruppen som ønsker etablert en DELK menighet der de bor, men DELK sentralt kan gi noe økonomisk støtte den første tiden ved behov.

Lokale menigheter som ikke er involvert i annen nyplanting vil kunne bli utfordret til å være faddermenighet. Det vil i tilfelle innebære et spesielt ansvar i forbønn, men gjerne også oppfølging gjennom kontakt, oppmuntring og deling av erfaringer, samt eventuelt økonomisk støtte. Hovedkontoret ved tilsynsmannen kan i dialog med en lokal menighet legge til rette for en slik status som faddermenighet. Hvis mulig, kan tilsynsmannen også overdra ansvaret for oppfølgingen slik at en lokal menighet går fra å være faddermenighet til å få en rolle som modermenighet.

5.2 Lokal leder - modermenighet

Under modellen 4.1 *Planting ved sendelse* har den utsendte menighetsplanteren ansvar for de lokale aktiviteter som er tilknyttet plantingsforsøket. Ved anledninger der det er flere utsendte involvert i plantingsarbeidet, vil modermenighetens eldsteråd i samråd med tilsynsmannen, på forhånd avgjøre hvem som har hovedansvar i plantingsgruppen, og hvilken grad av ansvar som er tillagt funksjonen.

Alle utsendte menighetsplanterne skal kunne forvente at modermenigheten sammen med hovedkontoret og menighetsplantingsutvalget har god og tett oppfølging av dem, og kan tilby videre utdanning og utrustning, støtte, avlastning og veiledning slik at de ikke blir stående alene.

Som menighetsplanter i DELK kan den utsendte være mann eller kvinne, gjerne en familie, eller en gruppe av utsendinger sammen. Vi understreker at vi oppmuntrer medlemmer i DELK til å ta del i menighetsplanting for at med sin nådegave formidle Guds ord *til oppbyggelse, formaning og trøst* på nye steder (1 Kor 14,3). Til fordeling av oppgaver og ansvar i plantingsgruppen henvises til DELK sitt dokument "*Kvinner og menns tjeneste i menigheten*".

I DELK er prestetjenesten og eldstefunksjonen forbeholdt menn som er kvalifisert etter bibelsk målestokk. Valg av prest og eldstebrødre i de nye menighetene følger DELKs gjeldende ordninger. På den bakgrunn er den utsendte menighetsplanteren ikke regnet som pastor eller eldste for den nye planten uten at valg og innsettelse har blitt gjort etter gjeldende ordning.

Ofte vil det gå en tid før det blir aktuelt å velge eldste, og ennå lenger til en får lokal prest. Før valg av prest/eldste har skjedd i den nye planten, vil hyrdeansvaret ligge hos modermenighetens eldsteråd eller hos en prest/eldste som er utpekt av tilsynsmannen til å være leder/mentor for menighetsplanteren/plantingsgruppen. Dette ansvar ivaretas blant annet gjennom besøk der det feires gudstjeneste, dåp og nattverd og legges til rette for utvidet pastoral omsorg gjennom samtaler for medlemmer av plantingsgruppen, og for nye medlemmer av planten.

Under modellen *4.2 Planting ved mottagelse* vil hovedkontoret ved tilsynsmannen eller menighetsplantingsutvalget oppfordre til dannelse av et interimsstyre som på oppdrag av tilsynsmannen har lokalt lederansvar. Én eller to i interimsstyret kan av tilsynsmannen bli utpekt til å utøve lokalt hyrdeansvar i en avtalt periode.

5.3 Hovedkontoret/Menighetsplantingsutvalget

Normalt vil oppgaven med oppfølging av ansvar og struktur for menighetsplantingen ligge hos hovedkontoret og tilsynsmannen. Likevel vil ofte disse oppgavene bli delegert til menighetsplantingsutvalget med dets leder og medlemmer. Når modellen for kirkeplanting er *4.1 Planting ved sendelse*, skal hovedkontoret og menighetsplantingsutvalget innta en stilling preget av støtte og partnerskap overfor modermenigheten. Mer enn å overvåke og kontrollere, skal hovedkontoret/menighetsplantingsutvalget legge til rette for og være behjelpelige med å utruste både modermenigheten og menighetsplanteren gjennom veiledning og eventuelt kurs og utdanning.

Når modellen for kirkeplanting er *4.2 Planting ved mottagelse*, er hovedkontoret ved tilsynsmannen involvert allerede fra starten og skal godkjenne et eventuelt interimprosjekt. Her vil hovedkontoret og menighetsplantingsutvalget ha mer naturlig oppfølging av lokale medarbeidere og innta en rolle som også ivaretar kontrollfunksjoner. Men der det lar seg gjøre, er det ønskelig at tilsynsmannen så raskt som mulig utfordrer en av de lokale menighetene i DELK til å overta noe av denne oppgaven som en faddermenighet.

Når en eller flere menigheter ser for seg en forestående omplanting etter punkt *4.3 Omplanting*, opprettes det dialog med tilsynsmannen så snart det lar seg gjøre.

6. Åndelig avhengighet

Det er lenge siden DELK var et kirkesamfunn i stor vekst. Vi ser ikke noen store vekkelse. Men vi kan likevel undre oss på om det er plass til å plante nye menigheter da vi ofte opplever å ha nok med å opprettholde det arbeidet vi har.

Åndelig avhengighet gjelder i alle åndelige sammenhenger. Det betyr at uten Guds kraft skjer det ikke noe. Men i Guds kraft kan vi ha forventninger om at nyplanting vil lede til frukter skapt av Gud. Derfor, første skritt i en strategi for menighetsplanting i DELK begynner med bønn, ydmykhet og forventning til Herren.

Menighetsplanting er et fellesprosjekt. Herren utfordrer oss til å være utholdende i bønn med ordene: *"Høsten er stor, men arbeiderne er få. Be derfor høstens herre sende ut arbeidere for å høste inn grøden hans"* (Matt 9,37-38). På dette punkt kan hver og en av oss begynne eller fortsette arbeidet i dag. Be for de nye plantene, for ledere og de som søker felleskap der! Be om at Herren må reise opp menighetsplantere og legge til rette for alt det praktiske; forberedelser, økonomi, utdanning og utrustning.

"For mennesker er det umulig, men ikke for Gud. Alt er mulig for Gud...som vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne" (Mark 10,27 og 1 Tim 2,4).

7. Handlingsplan og ressurser

7.1 Plan for rekruttering og utrustning av menighetsplantere i DELK

Dokument under utarbeidelse.

7.2 Ressurser

Dokumentet *Hvordan etablere nye menigheter i DELK*, godkjent ved Rådsmøtet 13.-14. april 2018.

¹ *Menighetsplanting*, Tom Nebel og Steve Pike, Hermon Forlag (2016), sid 99 og 168.

² Teksten i kursiv inntom parentes her og videre i dokumentet er tenkt som en foreløpig forklaring og vil muligens bli fjernet når dokumentet skal ferdigstilles.

³ *Konkordieboken, Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*, Jens Olav Mæland (Red). Lunde forlag (2000), sid 31-32.